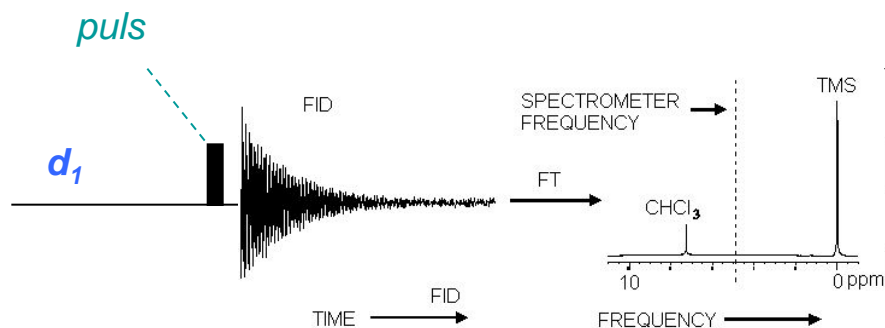

Základy NMR 2D spektroskopie

Jaroslav Kříž

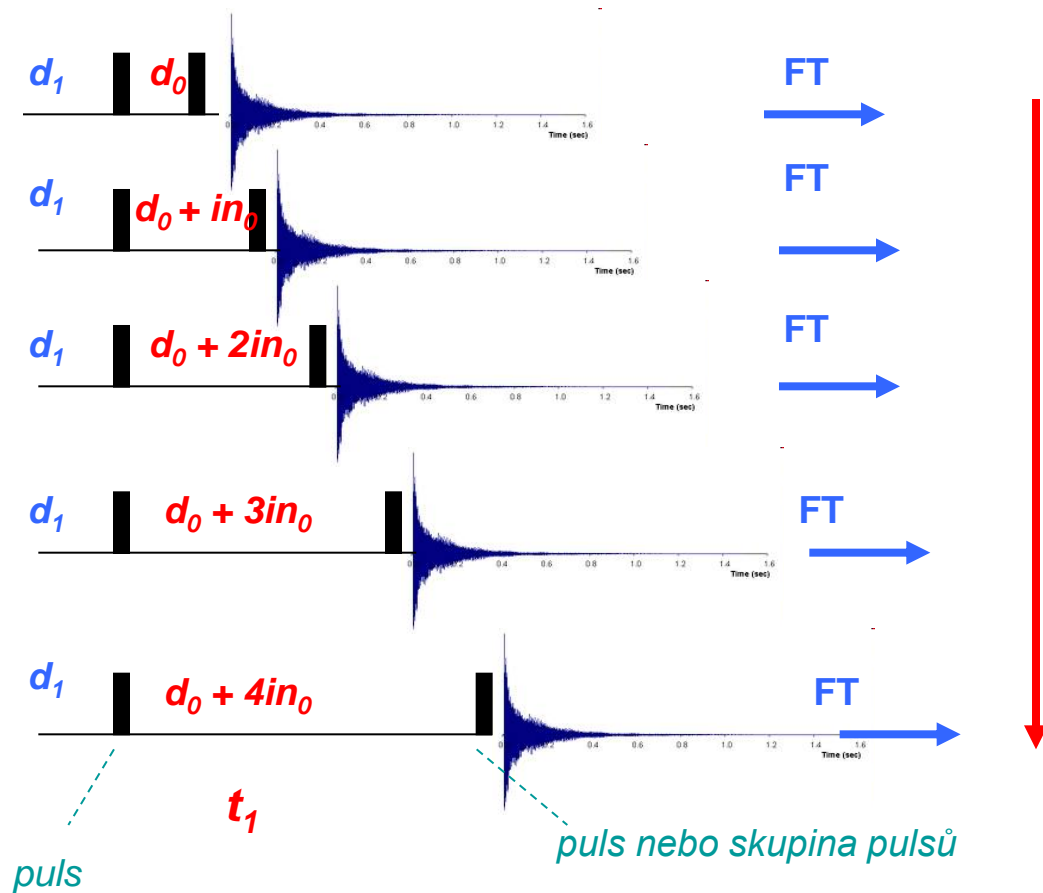
Ústav makromolekulární chemie AV ČR v.v.i.

1D :

Fourierova transformace časového rozvoje odezvy dá 1D spektrum

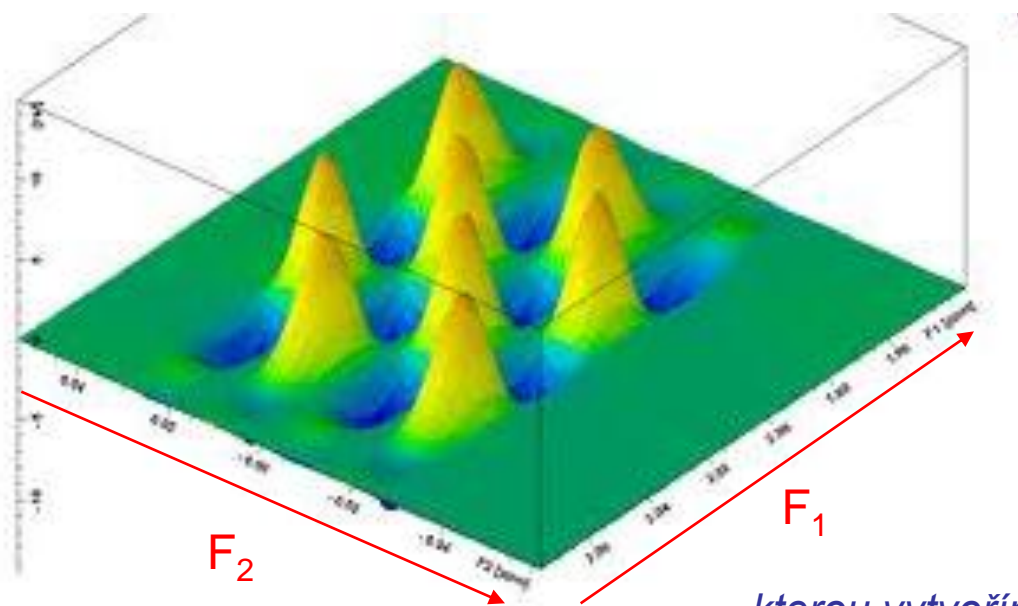
2D:

druhá Fourierova transformace kolekce 1D spekter podle časového rozvoje prodlevy t_1 dá 2D spektrum

FT

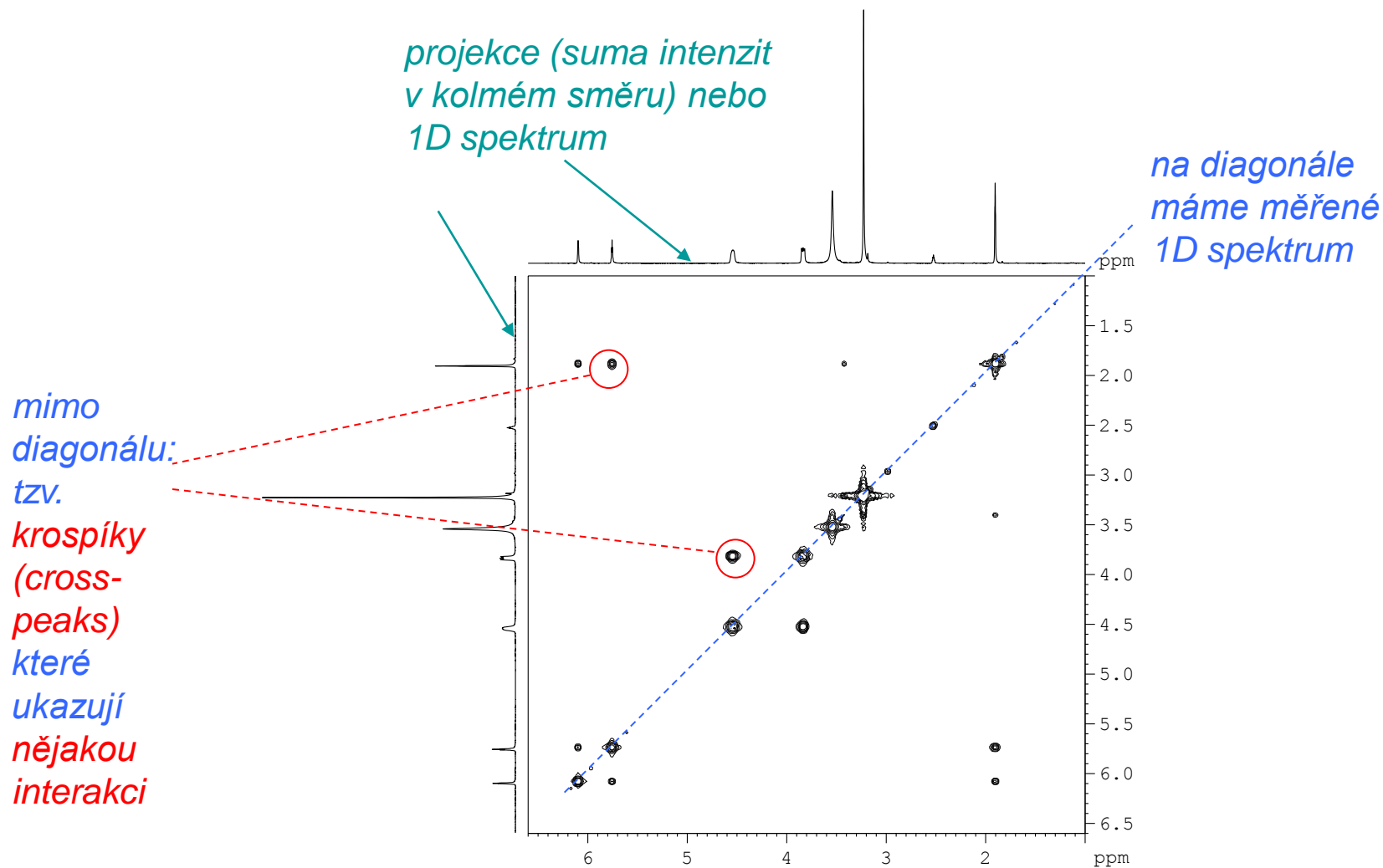
dostaneme 2D spektrum:

v které měříme

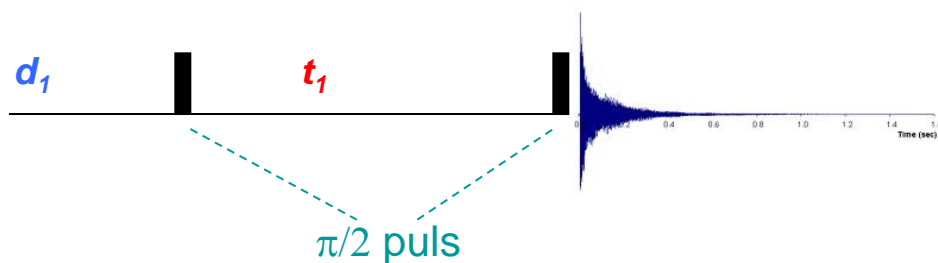
*kterou vytvoříme
inkrementací t_1*

běžná a pohodlná forma prezentace: pohled shora

nejběžnější, nejspolehlivější, nejrychlejší:

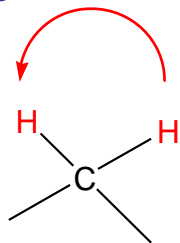
COSY – korelační spektroskopie (obvykle $^1\text{H} - ^1\text{H}$, ale i jiné)

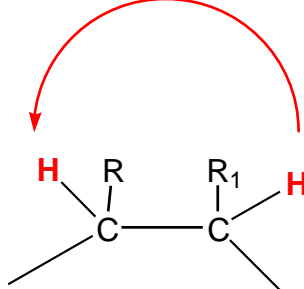
krospíky ukazují tzv, skalární spinovou interakci neekvivalentních protonů, tj. interakci po vazbách
jinak řečeno

ukazují vazebné sousedství

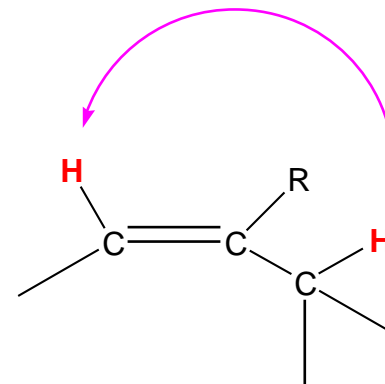
geminální

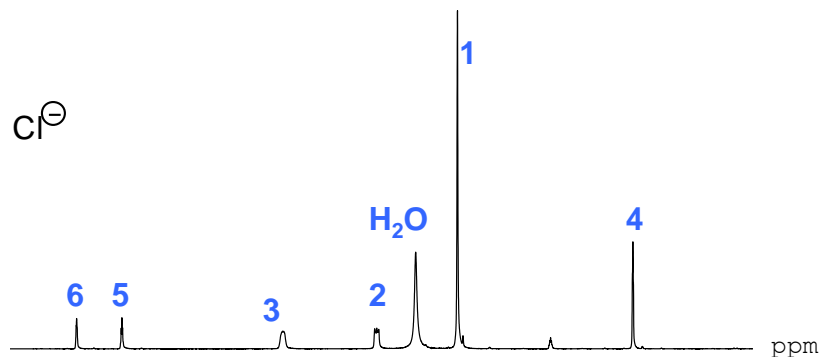
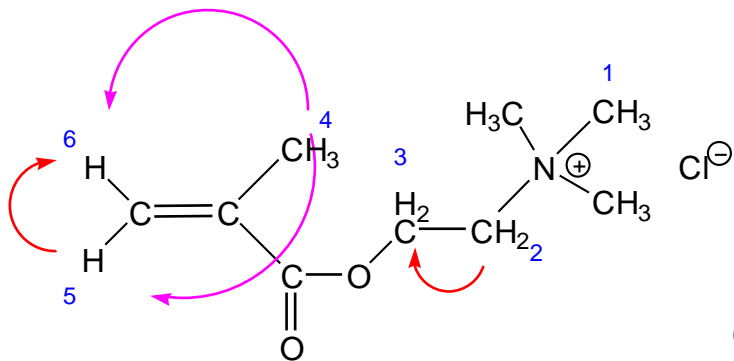

vicinální

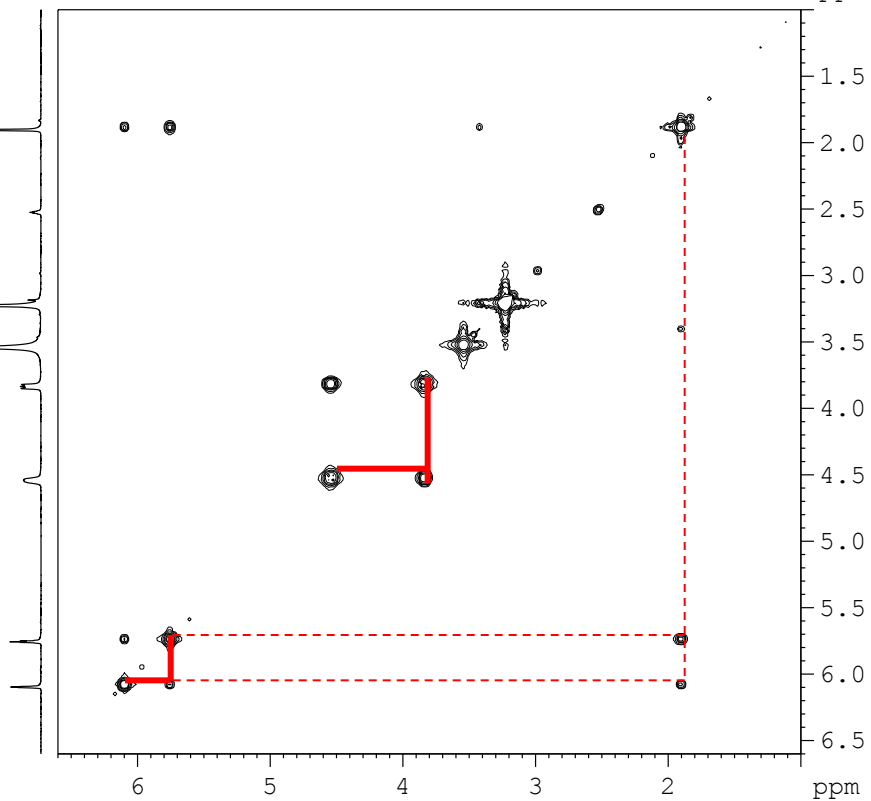
někdy rezonanční

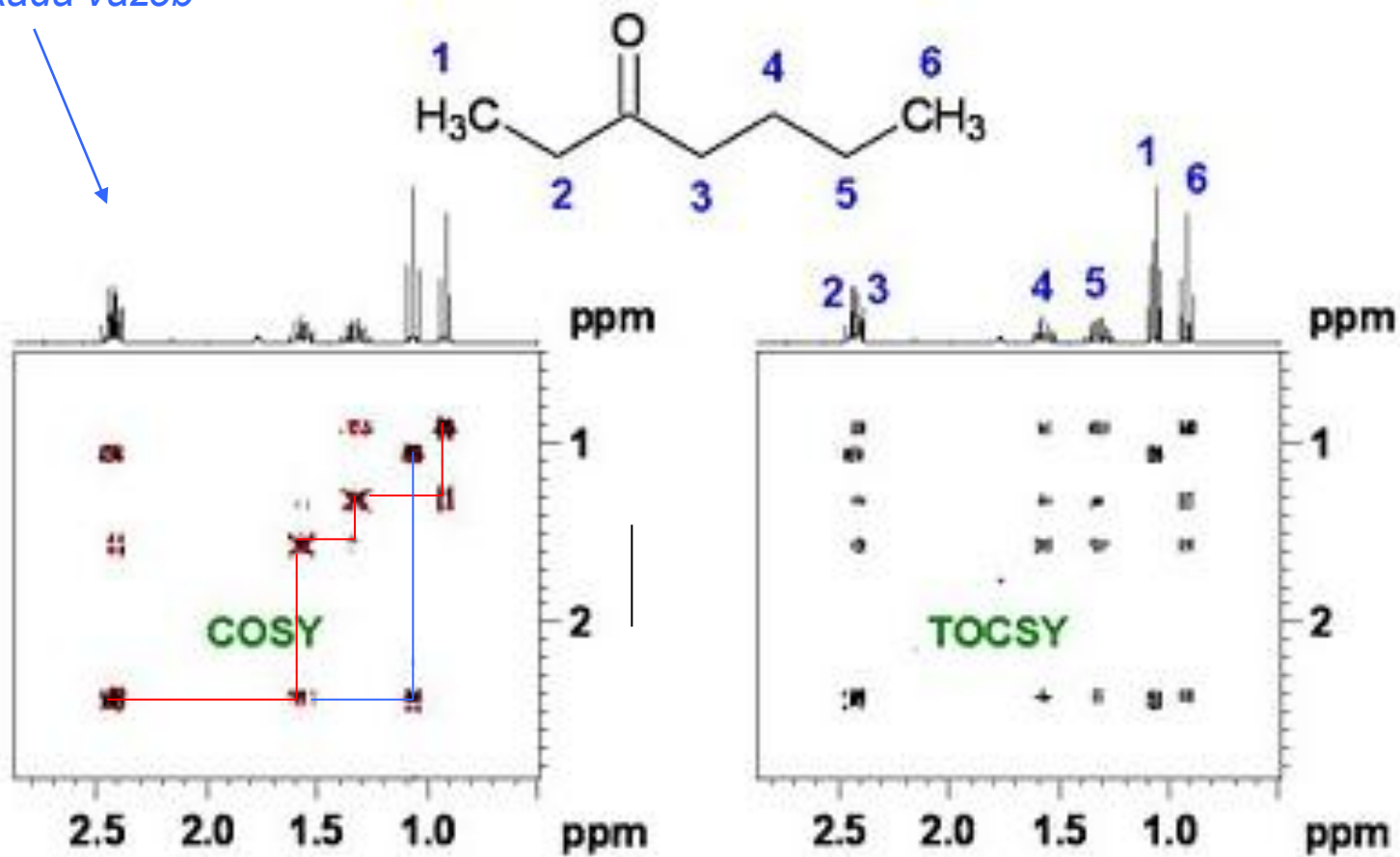
spektrum je přirozeně
symetrické podle
diagonály

čisté spektrum
docílíme symetrizací
která vynuluje vše, co
není symetrické podle
diagonály

COSY vs TOCSY

kaskáda vazeb

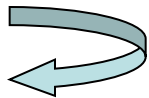
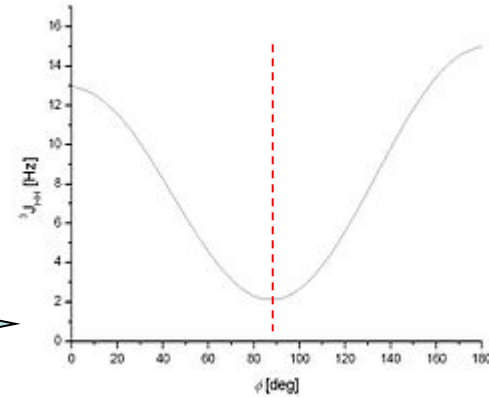

závislost H-H interakce na úhlu mezi C-H vazbami

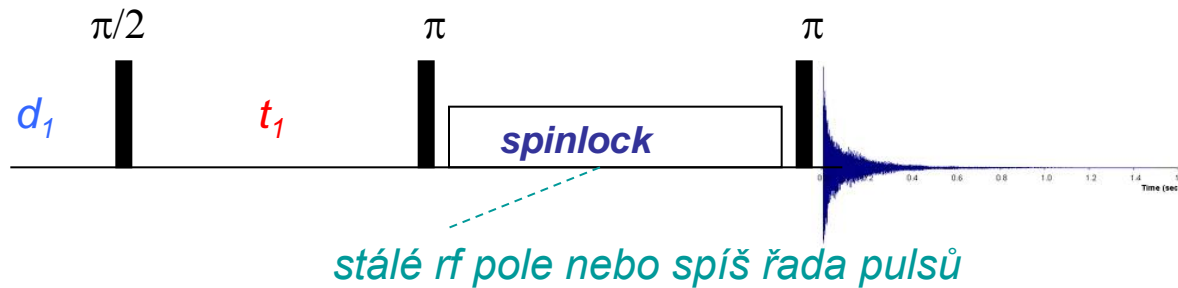
kdy COSY selhává? skoro nikdy

krospíky mohou být slabé, jestliže

1. signál je složitý multiplet
2. protony mají vzájemně nevýhodnou polohu (slabá interakce)

pomocť může **TOCSY** (totální korelační spektroskopie)

TOCSY ukáže krospíky mezi všemi protony, které mají buď přímou nebo nepřímou interakci

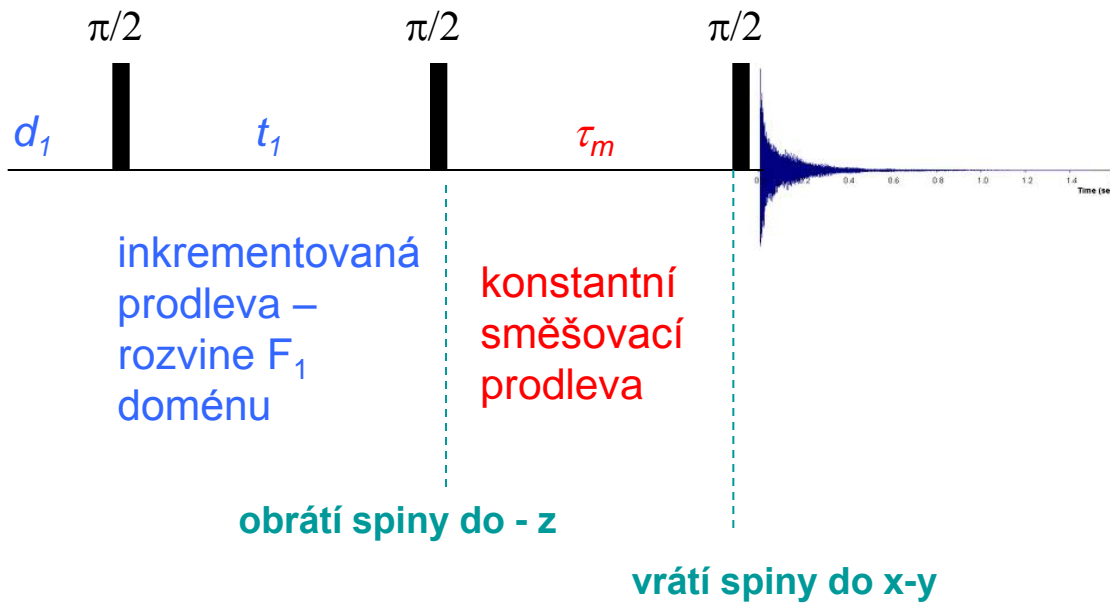

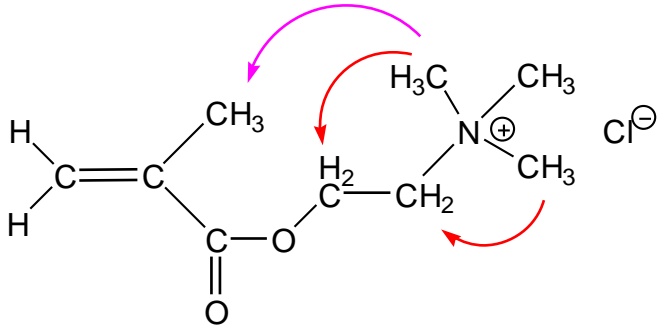
korelace přes prostor: **NOESY** spektra

dynamická **dipolární** interakce mezi spiny:
tzv. **Nukleární Overhauserův Efekt (NOE)**

NOE závisí na $1/r^6$
tedy efekt vidíme do
vzdálenosti 4 – 5 Å

NOESY:

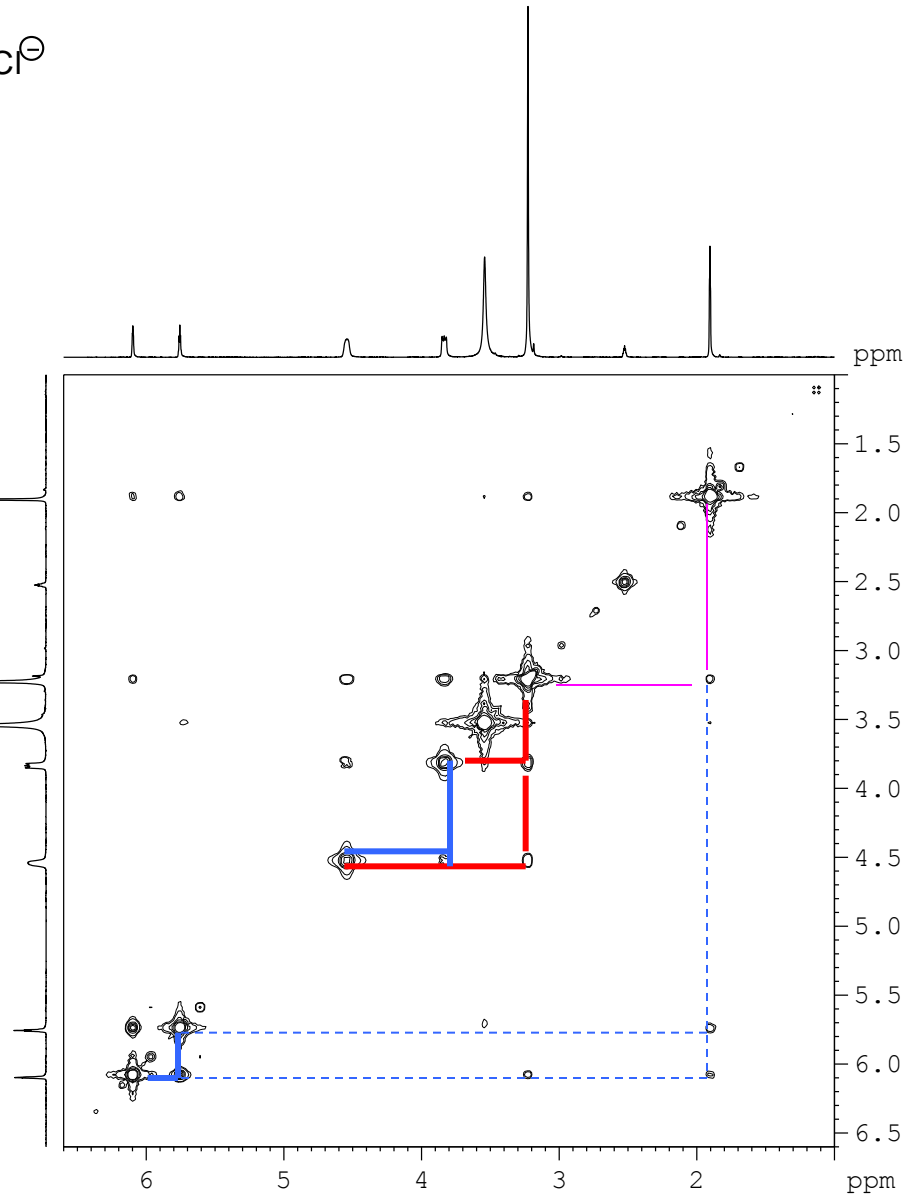

+

nové krospíky

krospíky jako v COSY

směšovací čas τ_m :

1. pro nízkomolekulární látky: přibližně T_1 (bezpečná hodnota 0.6 s)
2. pro polymery ca 0.2 s

spolehlivost NOESY:

multiplety nebo široké signály dávají slabé krosníky

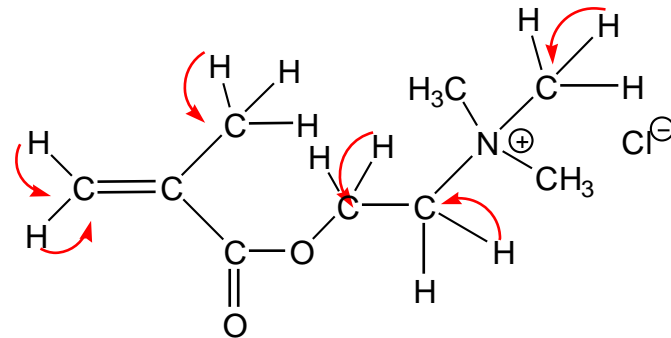
oligomery mají slabý až nulový NOE, tedy nemusí dát dobré NOE spektrum

NOESY je 3x až 4x slabší než COSY, fázově citlivé NOESY je asi 3x méně citlivé než v „magnitude“ modu

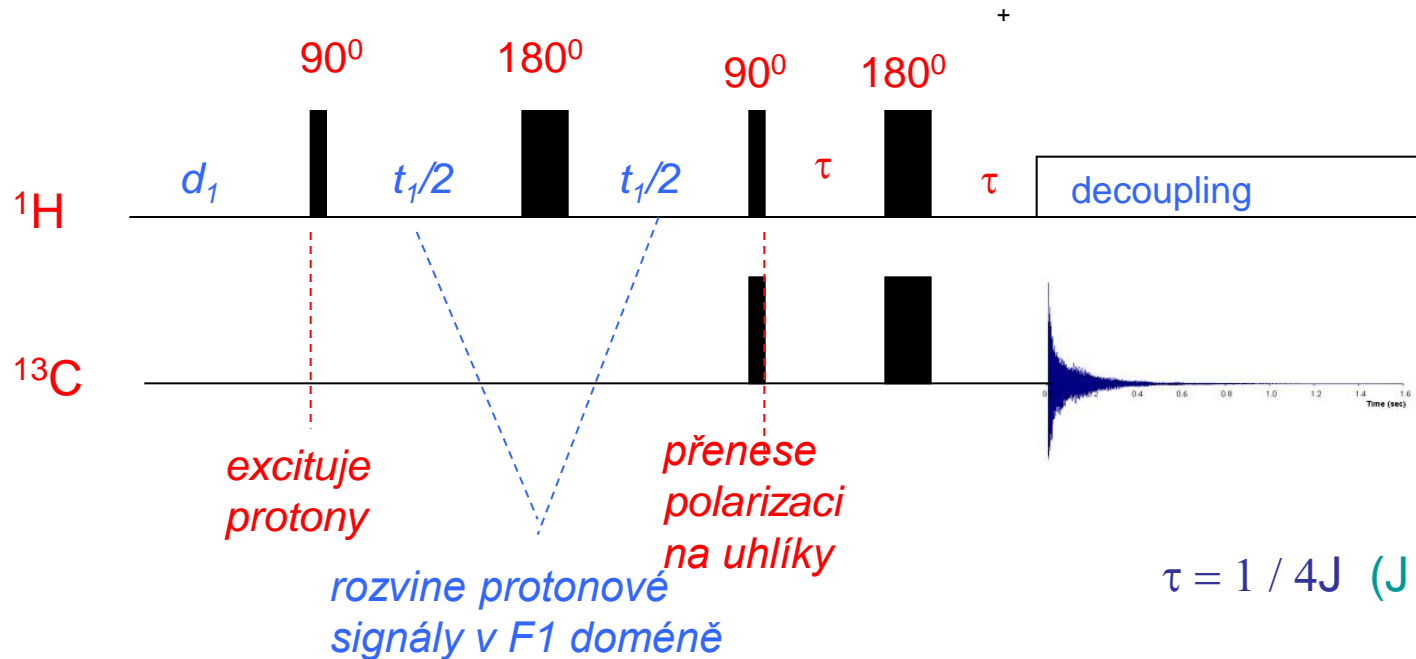
chemická výměna může dát krosník v NOESY!

^1H - ^{13}C (^1H - ^{15}N) přímá korelace

krospíky mezi protony a přímo vázanými uhlíky

a) heteronukleární analoie COSY: **HETCOR**

$$\tau = 1 / 4J \quad (\text{J ca } 145 \text{ Hz})$$

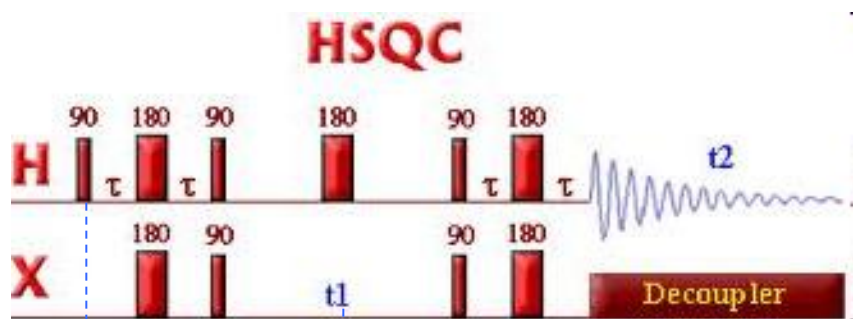
výhody: ^{13}C signály v lépe rozlišené F_2 doméně (typicky 1028 nebo 2056 bodů)

nevýhody: měříme s citlivostí ^{13}C signálů

b) inverzní varianta: **HSQC** (heteronuclear single quantum correlation)

děláme totéž, ale měříme **protony** v F_2 doméně

excituje
protony

rozvine
uhlíky v F_1

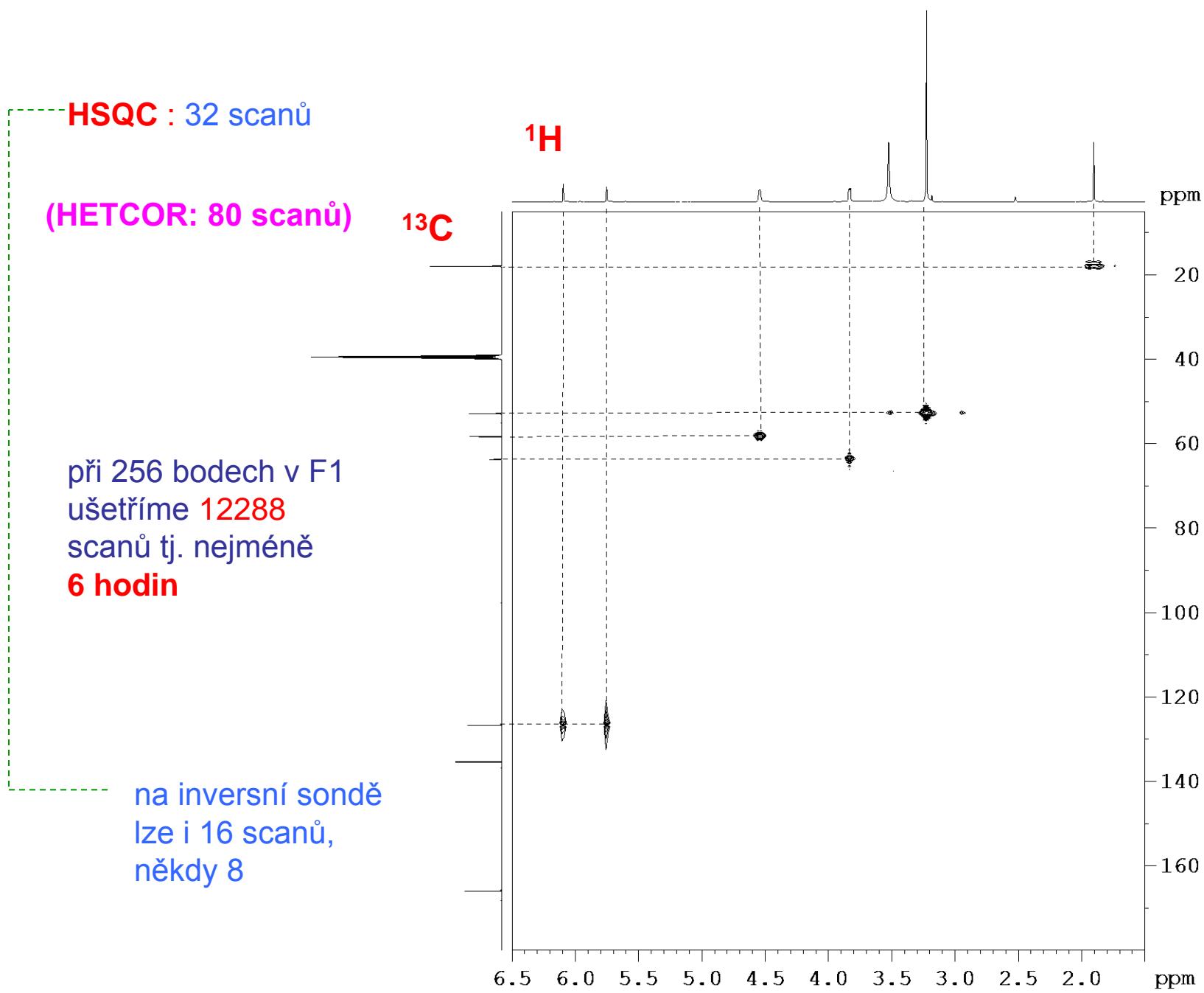
přenesse
polarizaci
na uhlíky

přenesse
polarizaci zpět
na protony

pracujeme ve fázově citlivém
modu, doporučené: States-TPPI

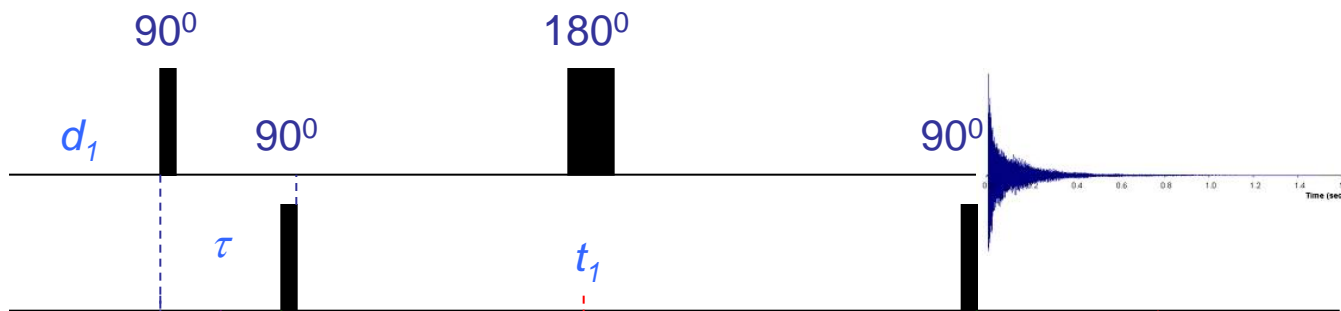
výhody: podstatně vyšší
citlivost, zvláště když měříme
na inverzní sondě

nevýhody: při rozumném počtu
bodů F_1 (256) malé rozlišení v
uhlíkové doméně (většinou ale
nevadí)

HMBC (Heteronuclear MultiBond Correlation)

pro korelaci protonů se vzdálenými uhlíky, zejména kvarterními

excitace protonů

manipulace koherence

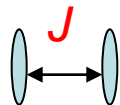
rozvoj ^{13}C chem. posunů

vrácení koherence

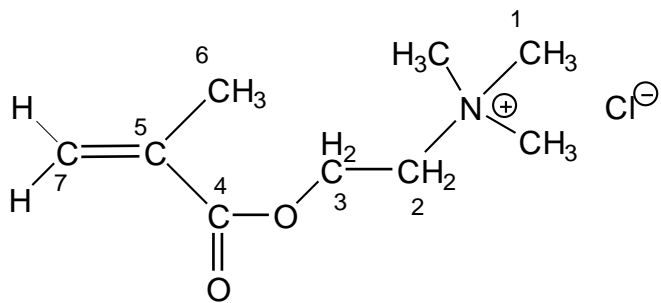
vývoj H-C interakce (60-100 ms)

nedekaplujeme pro vyšší citlivost

krospíky jsou multiplety se vzdáleností interakční konstanty

+

HMBC tedy ukazuje i vzdálenější okolí (např. 6 má krosníky s 4, 5, 7)

jestliže chceme jenom blízké okolí (jednu C-C vazbu), můžeme zkusit snížit τ (často to ale nepomůže pro blízkost interakčních konstant J^3 a J^4)

